

این است که بنده می گویم این ارتزاق باید از مجرای قانونی باشد بنده موافق هستم مخارجی را که از برای خرج تحصیل داده شده است منظور شد آنها یک و رتبه مستخدمین مقتولند البته دولت باید بآنها کمک کند و نیز بنده موافقم برای اشخاصی که فقیر هستند حسن سابقه دارند طرق قانونی حقوق بر فراز شود ولی عقیده ام این است که تمام آنچه را که در دوره فترت شهریه مقرر شده است و لوازمیکه به مستحق هم داده شده است چون از غیر مجرای قانون بوده است صحیح نیست و باید لغو شود و بعد ما رعایت اطراف کار از طرف دولت بمجلس پیشنهاد شود و اول کسیکه بطیب خاطر رأی بدهد بنده خواهم بود

رئیس — آقای کازرونی مخالفید ؟
کازرونی — عرضی ندارم
رئیس — آقای نظام الدوله (اجازه)

نظام الدوله — چون پیشنهاد بنده در همین جملاتی که پیشنهاد شده منظور شده لهذا عرضی ندارم

رئیس — با این ماده اول پیشنهاد کمیسیون موافقت یا مخالف
نظام الدوله — موافقم
رئیس — بفرمائید

نظام الدوله — هر يك از آقایان شرحی درباره شهریه و مستمري بیک عنوانی اظهار می کنند گاهی از اوقات فقر مملکت را اظهار می کند و گاهی متمولین را معرض حمله قرار می دهند ولی بنده با همه این حرفها اساساً مخالفم برای اینکه می گویم حق است باید بودجه مملکت تعدیل شود ولی باید جلوگیری از تبدیلات بشود نه از این راه آنچه که گفته میشود این مردمیکه دارای شهریه هستند بمقتله بنده محتاجیشان غلبه دارند بر اغنیا حالا اگر يك چند نفر اشخاص برجسته در این مملکت مستغنی باشند که حقیقتاً نه دولت و نه ملت مایل نباشند دیناری بآنها داده شود آنها را باید مستثنی کرد نه اینکه این چند نفر را در نظر آورد و تمام شهریه ها را قطع نمود و پیشنهادی که آقای حاج نصیر السلطنه کرده اند با این نظریاتی که امروز در مجلس گرفته شده در هر حال مطابق صرفه و صلاح است و بنده موافقم
رئیس — آقای حاج شیخ اسدالله (اجازه)

حاج شیخ اسدالله — خوب است يك دفعه دیگر هم پیشنهاد را بخوانند چون پیشنهاد دولت در نظر من نیست (مجدداً قرائت شد)

رئیس — آقای حاج شیخ اسدالله موافقت ؟

حاج شیخ اسدالله — خیر مخالفم

رئیس — بفرمائید

حاج شیخ اسدالله — قسمت عمده این شهریه ها مستمريانی است که تبدیل شهریه شده بهمان قسمی که بعضی از آقایان فرمودند اگر تمام اقلام این شهریه ها که مستمري بوده و تبدیل شهریه شده است بواسطه نظریات خصوصی نبوده بنده عرضی نداشتم ولی جهت ندارد و مستمري هائیکه در دوره فترت تبدیل شهریه شده آنها را تومانی بکوتومان تصویب کنیم این است که آن پیشنهاد سابق را که شده بود بنده انطباق و اصلاح می دانم که از بین مستمري ها که قسمت عمده شهریه ها را تشکیل می دهد از آنها هم تومانی سه قران یا چهارقران مثل شهریه ها کسر شود آنوقت بسته است برضایت صاحب مستمري می خواهد مستمري بگیرد

مخبر — بنده تصور می کنم يك قدری اشتباه شده خوب است اول مطالب را روشن کنیم که اگر اختلافی هست رفع شود اولاً شاهزاده محمد هاشم میرزا ایرادی کردند و بنده جواب دادم حالاً هم مقصود حضرت والا کاملاً در اینجا انجام می گیرد برای اینکه ماده اول هیچ راجع به شهریه های برقرارى در ایام فترت یعنی از اصل مالیات نیست بلکه مقصود شهریه هائی است که بموجب تصویب مجلس برقرار شده و در دوره فترت از مستمري شهریه تبدیل شده با مستمريانی است که صاحبان آنها فوت کرده اند و در مورد آن قانون وظایف حتمی الاجرا شده و برطبق قانون وظایف بمرتبه رسیده حالا تصمیمی که در ماده اول اتخاذ شده این است که این قسم شهریه ها باقی و برقرار باشد آقای تدین در ضمن مذاکراتی که فرمودند مخالف بودند با تبعیض که چرا یکمده از مستمري ها تبدیل شهریه شده و مابقی بحال سابق خود باقی مانده البته خودشان در نظر دارند که در کمیسیون بودجه بنده با ایشان و شاهزاده محمد هاشم میرزا موافق بودیم و هر سه در اقلیت واقع شدیم ما پیشنهاد کردیم شهریه هائی که سابق مستمري بوده بر گردد به مستمري و آقایان بر ما غلبه کردند و گفتند مستمري هائی که شهریه شده همانطور بحال فعلی خود بماند بنده هم در آن موقع قانع شدم ولی چیزی که بنده را وا داشته است توضیح عرض کنم این است که در ماده چهارم یا پنجم این پیشنهاد ماقابل شده ایم آنچه مستمري شهریه شده است مادام الحیات بصاحب شهریه داده شود و قانون وظائف درباره او مجری نیست پس این ناچار برفع دولت خواهد بود و حالا اشخاصی که مستمري خود را تبدیل شهریه کرده اند اگر خود آنها راضی هستند که قانون وظائف در باره آنها مجری نشود البته این برفع دولت

خواهد بود ولی بطوری که در راپورت اول کمیسیون بودجه تصریح کرده بودیم ممکن بود مستمري هائی که شهریه شده اند مجدداً برگردند بمستمري اما در این پیشنهاد فعلی این مطلب قید نشده و حالا اگر آن ها بخواهند این کار را بکنند و تقاضا کنند نمی دانم دولت در این باب مخالفتی باین نظریه خواهد کرد یا خیر یا دولت بآن ها خواهد گفت مطابق کتابچه حتماً می خواهم بشما شهریه بدهم در هر صورت ماده اول راجع به شهریه های برقرارى از اصل مستمريات است اما راجع باستدلالی که آقای تدین و آقای کازرونی ذکر کردند همه ما باهم موافقت کردیم و در ضمن شور در کلیات که مذاکره می شد شاهزاده سلیمان میرزا مفصل تر و مشروح تر این مسئله را ذکر کردند و بنده خودم هم با ایشان موافقت کردیم و در همین پیشنهاد هم يك ماده هست که این فکر و عقیده ما را بعمل آورده باشد و صریحاً نوشته شده که شهریه های برقرارى در ایام فترت ملغی است آقای تدین امروز و شاهزاده سلیمان میرزا آنروز فرمودند که اگر دولت شهریه هائی را صلاح می داند ثانیاً پیشنهاد کند تمام اختلاف در این جا است چنانچه آن روز عرض کردم امروز هم تکرار می کنم این مذاکراتی که مامی کنیم بروی پیشنهاد جدید دولت است نه بر روی شهریه هائی برقرارى ایام فترت دولت يك شهریه هائی بموجب يك صورتی به مجلس تقدیم کرده منتهی ما يك حکم کلی راجع بآنها پیشنهاد کرده ایم و نخواسته ایم داخل اشخاص بشویم معایب این مسئله را هم سابقاً عرض کرده ام اغلب آقایان هم علی الخصوص آقایانی که در کمیسیون بوده اند این مطلب را تصدیق می نمایند در این پیشنهاد هم که حال مطرح است يك حکم کلی اتخاذ شده که تا پنجاه تومان از نقطه نظر آنکه صاحبان آنها احتیاج دارند و مستخدم چیزی کسر نشود و از پنجاه تومان بیلا تومانی چهار قران و بعقیده بعضی ها پنج قران کسر شود علاوه قید شده است که هیچ نوع شهریه از یانصد تومان تجاوز ننماید ولو اینکه بعد از کسر کردن تومانی چهار یا پنجقران از یانصد تومان زیاده تر بشود بنابراین دو قضیه درباره عمده معدودی که آقایان در نظر دارند مجری خواهد شد یکی آنکه از پنجاه تومان بیلا را یا نصف کنند یا تومانی چهارقران کسر کنند و اگر از یانصد تومان زیاده تر شد مازاد یانصد تومان را هم بآنها نخواهند داد پس این پیشنهادی که ترتیب داده شده و حالا مطرح مذاکره است و با توافق نظر اغلب آقایان نوشته شده برای آن وجه حلی هست که در جلسه گذشته عرض کردم والا اگر بخواهیم هر کدام نظر خودمان را تعقیب کنیم و موافقت با نظریات دیگران

بکنیم تصدیق می فرمایند که مانده است در اینجا نشسته ایم دارای نود نظریه هستیم و نود دلیل مختلف خواهیم بود و هر کدام هم دلیل خودمان را افوی دلیل و باطل ترین دلایل و مدارك می دانیم پس برای خامه دادن باین مسئله اختلافات جزئی قابل بحث و مذاکره نیست این است که از آقایان استدعا می کنم يك طوری بفرمایند که این غائله دفع شود زیرا تمام آقایان و کلیه مردم مصروف این قضیه است و دولت هم بیک زحماتی دچار است و چون تکلیفی معین نشده اگر آقایان همه شهریه ها را بالاتفاق قطع بکنند تصور می کنم دولت هم راحت میشود و مردم هم راحت میشوند الباس احدی را راحتین ولی بالاتکلیف گذاشتن آنها خوب نیست و اگر بخواهم به تفکیک قائل شوم و دولت مجدداً پیشنهاد کند به آنها هائی که مستحقند داد شود باز اسباب تطویل و موجب زحمت است

رئیس — در ماده اول مذاکرات کافی است ؟

(عمده ای گفتند کافی است و بعضی اظهار نمودند کافی نیست)
رئیس — رأی می گیرم آقایان که در ماده اول مذاکرات را کافی میدانند قیام فرمایند

(عمده قلیلی قیام نمودند)
رئیس — معلوم میشود کافی نیست کمان می کنم جلسه را ختم کنیم بهتر است حائری زاده — باید پیشنهاد برای

جلسه آتیه طبع و توزیع شود
رئیس — جلسه آتیه روز پنجشنبه ساعت ونیم قبل از ظهر
آقا سید یعقوب — پنجشنبه

روز هفده
رئیس — چه می فرمائید

آقا سید یعقوب — عرض کردم پنجشنبه روز هفده است و مردم می روند حضرت عبدالعظیم علیه السلام خوب است روز دیگر را معین بفرمایند

رئیس — روز يكشنبه هم جشن مشروطیت است اگر مخالفی نباشد فردا چهارشنبه است جلسه بشود که تکلیف این شهریه ها معلوم شود

(جمعی تصدیق نمودند)
مجلس يكساعت بعد از ظهر ختم شد

مؤتمن الملك
جلسه ۱۲۲

صورت مشروح مجلس يوم چهارشنبه دهم اسد ۱۳۰۱ مطابق هشتم ذی حجه الحرام سنه ۱۳۴۰

مجلس سه ساعت قبل از ظهر برپاست
آقای مؤتمن الملك تشکیل گردید
صورت مجلس يوم سه شنبه نهم اسد را آقای امیر ناصر

قرائت نمودند

رئیس - نسبت بصورت مجلس نظری هست یا خیر؟

(گفته شد خیر)

رئیس - صورت مجلس تصویب شد. پیشنهادی که دیروز اینجا راجع به شهریه ها مطرح شد تصور شد از طرف کمیسیون بودجه است بعد معلوم شد کمیسیون باین پیشنهاد موافقت ندارد و چون کمیسیون مخالف بود نمیشد آنرا زمینه مذاکرات قرار داد و باین مناسبت مسترد شد حالا راپورت کمیسیون بودجه مورخه بیست و ششم ذی قعدة در تحت شماره ۴۹ که طبع و توزیع شده و در نزد آقایان هم هست زمینه مذاکرات است و بعد از او پیشنهاداتی است که عرض می کنم.

پیشنهاد شاهزاده سلیمان میرزا و چند نفر دیگر که طبع و توزیع شده است پیشنهاد آقای نظام الدوله. پیشنهاد آقای حاجری زاده. پیشنهاد آقای دست غیب. پیشنهاد شاهزاده محمد هاشم میرزا. پیشنهاد آقای عماد السلطنه طباطبائی. پیشنهاد آقای ناظم دفتر. پیشنهاداتی دیگری که دیروز رسیده و طبع و توزیع شده است پیشنهاد آقای حاج میرزا عبدالوهاب اصلاح آقای منتصر الملک. پیشنهاد آقای محقق العلماء. پیشنهاد آقای سالار معظم. پیشنهاد آقای شریعتدار کرمانی. یک پیشنهاد دیگری هم امروز رسیده است چون مجال طبع و توزیع نبود قرائت میشود و باید تکلیف این پیشنهادات را امروز معین فرمایند و هر کدام که قابل توجه باشد باید زمینه مذاکرات قرارداد

آقای منتصر الملک پیشنهاد اخیر را بشرح ذیل قرائت نمودند نظر باینکه شهریه های مقرر دوره فترت اصولا ملفی است و در عین حال دولت بمقتضیاتی برقراری حقوقی را بعنوان شهریه درباره بعضی اشخاص لازم دانسته است اما امضاء کنندگان ذیل پس از مطالعات راپورت کمیسیون بودجه و پیشنهاد های مختلفی که در زمینه شهریه ها تقدیم مجلس شده است مواد ذیل را برای تصویب مجلس شورای ملی پیشنهاد و تقدیم میداریم.

ماده ۱ - کلیه شهریه ها اعم از اینکه مستمری بوده و بصورت شهریه درآمده یا اینکه از اصل مالیات برقرار شده است به استثناء اقلامی که در کمیسیون بودجه حذف شده تا مبلغ پنجاه تومان بدون کسر پرداخته شود.

ماده ۲ - از پنجاه تومان بیالا تومانی ۴ قران کسر میشود

ماده ۳ - میزان تأدیه شهریه نباید از پانصد تومان تجاوز نماید

ماده ۴ - مستمریاتی که شهریه شده است صاحبان آنها مختارند که مطابق مواد فوق قبول نموده شهریه دریافت دارند یا این که مستمری خودشانرا سالیانه موافق ترتیب مستمریات اخذ نمایند

ماده ۵ - شهریه هایی که در کمیسیون حذف شده مجدداً در کمیسیون تجدیدنظر خواهد شد در صورت تصویب کمیسیون مشمول مواد فوق خواهد بود

ماده ۶ - شهریه هایی که بعنوان حقوق تقاعدی یا انتظار خدمت در باره مستخدمین دولت برقرار شده پس از گذشتن قانون استخدام مشمول مواد قانون مزبور خواهد بود.

ماده ۷ - مدت اجرای مواد فوق تا آخر برج صوت هذمه السنه است

تبصره - شهریه هایی که بتصویب مجلس شورای ملی قبل از این تاریخ رسیده است مشمول مواد این قانون نخواهد بود.

(بعضی از نمایندگان - مجدداً

قرائت بشود)

رئیس - بسیار خوب

(پیشنهاد مزبور مجدداً بشرح

فوق قرائت شد)

رئیس - پیشنهاد دیگری از طرف آقای ناظم دفتر رسیده است قرائت میشود.

(بشرح آتی قرائت شد)

بنده پیشنهاد می کنم مستمریاتی که جزء شهریه شده و مصوبه مجلس سابق است چنانچه صاحبان آنها رد قید حیات هستند باید موافق تصویب مجلس سابق داده شود و پس از

فوت آنها هم برطبق قانون وظائف درباره وزارت آنها محمول شود. و اگر صاحبان آنها فوت کرده اند آنها هم مشمول قانون وظائف باشد و شهریه هایی که در ایام فترت داده شده ملفی باشد تا دولت حاضر هر کدام از آنها را مقتضی و لازم دیدند پیشنهاد بمجلس فرمایند درباره آنها اتخاذ رأی شود (ناظم دفتر)

رئیس - آقای نظام الدوله پیشنهاد جناب

های مطرح است توضیحی دارید بفرمائید نظام الدوله - بنده ناچارم یک حقیقتی را که اصل عقیده سیاسی بنده است عرض کنم و یک مقتضیاتی را هم امروز از نقطه نظر دیگر تصدیق کنم آنچه عقیده سیاسی بنده است این است که اصلاً مخالفم با یک دینار حقوقی که جز بعنوان استخدام باسم دیگری از مالیه مملکت مفت بگیرند و بخورند اما از آن طرف برمی گردم بیک مطلب دیگری وقتی می بینیم در یک مملکتی مردم شصت کرور مالیات می دهند و شاید

بیشتر از سی کرور مخارج ضروری ندارند و سی کرور دیگرش در چاه و بیل می رود و هیچ معلوم نمی شود بکجا می رود و چه می شود و یکی می خورد می گویم تقسیم بشود و یک قسمت آنرا هم یک عده فقیر بخورند بهتر است و بیک مشت مردمی که صاحب لقب هستند و لقب پدر آنها را در آورده است بدهند بهتر است همین که می شنویم دوله، سلطنته، ملک، ممالک، خیال می کنیم صاحب کرور هستند ولی خیر این طور نیست خوب است اعلان بکنید که آنها بیایند القاب خود را بیک تومان بفروشند برای اینکه آن القاب بدرد آنها نمی خورد ولی یک تومان یک نتیجه دارد مثلاً اعتضاد الدوله وقتی اسم او را می شنویم تصور می کنم این یک شخصی است دارای یک زندگانی مرتب همه گونه عایدات دارد و باز می خواهد یک استفاده هم از مال مملکت و رعیت ببرد در صورتیکه این طور نیست نیست شصت سال از عمرش گذشته است و حالا هم بنان شب محتاج است مملکت هم یک سروصورتی پیدا نکرده است که مردم بروند عقب یک کاری و استفاده عملی بکنند پس با همه این مذاکرات از آنجا بیکه طالبیم تکرار بیان نکرده و با مختصر بگویم و نمی خواهم آقایان را مزاحمت بدهم عرض میکنم آنچه در مجلس اول تصویب شده است

(البته در آن موقع هم این نظریات بوده و یک حقوقانی را بکنی قطع و یک مقدار را کسر کرده اند مثلاً پنج هزار تومان را هزار تومان کرده اند و استحقاق را در نظر گرفته اند)

خوبست آنها بحال خود باشد و مقتضی هم نیست ما آنها را رد کنیم چون مجلس شورای ملی تصویب کرده و مردم هم عادت کرده اند و ترک عادت هم مطابق فلسفه موجب مرض است مانعی توانیم مردم را یکمرتبه ترک عادت بدهیم و باید آنچه مجلس تصویب کرده ما هم تصویب کنیم ولی اگر در ضمن تصادف کرده با شهریه هایی که بعد از مجلس اول منظور شده است البته باید او را رد کنیم و تصویب نکنیم و اما راجع بایام فترت این ایام فترت را نمی شود یکسان و یک طور تلقی کرد و نمی توان نسبت بشمار روسای دولت ایام فترت بدین بود و البته در بین روساء دولت اشخاصی بوده اند صحیح العمل در سنگار امین و همه را نمی توان مظنون تصور نمود و آنها لابد رسیدگی کرده اند و در بین اشخاصی هم که حقوق و شهریه گرفته اند اغلبشان از روی استحقاق و فقر و مسکنت بوده و آن کردن کلفتهایی که منظور نظر ما است

آنها قبل از ایام فترت هم داشته اند و می گرفته اند و در مجلس اول هم جرح و تعدیل شده است ولی یک ماده دیگری است که آقایان پیشنهاد کرده اند و مدت رایک سال قرار گذاشته اند بنده هم موافقم زیرا این ترتیب یک محسنانی دارد اولاً شاید یک مقتضیاتی امروز باشد که یک سال دیگر نباشد مثل امروز بنده می گویم این چیزی که امروز دو سه نفر می برند چه ضرر دارد دوستان سیصد نفر شوند شاید یک سال دیگر این نظر از بین رفت و آنوقت این نظریه بنده هم تغییر پیدا می کند. یعنی اگر یک نفر توانست ببرد و ببلع کند البته آنوقت بنده هم نمی گویم بچند نفر بدهند پس از این نقطه نظر پیشنهاد خودم را تأیید می کنم و بایک سال هم موافقم و زیاد بر این هم اوقات آقایان را تلف نمی کنم و استدعای کنم هر چه زودتر این مسئله را ختم نمایند که هم وقت مجلس تلف نشود و هم تکلیف مردم معین بشود

رئیس - آقای حاج شیخ اسدالله

(اجازه)

حاج شیخ اسدالله - بنده باینکه با قسمت اول فرمایشات آقای نظام الله موافقم و تصدیق می کنم معذالک نمی توانم تصدیق کنم مستمریاتی که بنام شهریه داده میشود تومانی تومان باشد در حالاتی که سایر مستمریات تومانی دوریال داده میشود معلوم نیست تکلف آنها چه می شود این مطلب یک قدری بنده را بتأمل انداخت و در تعقیب این نظریه هم دیروز یک پیشنهادی کردم.

رئیس - آقایان بید جواب آقای نظام الدوله را بدهید

حاج شیخ اسدالله - بلی جواب ایشانرا می دهم. در آن پیشنهاد عرض کردم که راجع بشهریه هایی که مستمری شده و مستمریاتی که بحال خود باقی است فرقی گذارده نشود و الا بی انصافی میشود و اگر بخواهیم استثنائی قائل شویم شاید باز یک چیزهایی در نظر گرفته شود غلط باشد و بنده خوش ندارم مستمریاتی که شهریه شده تومانی یک تومان بگیرند و بقیه تومانی دوریال و زیادتر از این هم توضیح ندهم و شاید بیش از این هم مناسب نباشد که توضیح بدهم و عقیده بنده همان پیشنهادی است که کرده ام و برخلاف پیشنهاد عقیده آقای نظام الدوله است.

رئیس - آقای آقاسید فاضل

(اجازه)

آقاسید فاضل پیشنهاد آقای نظام الدوله دو ماده است و ماده دومش مطابق است باین پیشنهاد بیست و چهار نفری که بنده هم جزء آن امضاء کنندگان هستم که شهریه های ایام فترت تومان چهار قران کسر شود ولی گفتگو در ماده اول پیشنهاد ایشان است و

بنده با ماده اول پیشنهاد ایشان مخالفم در ماده اول می نویسد:

شهریه هائی از بابت حقوقات مصریه مجلس شورای ملی سنه قوی میل ۱۳۲۵ برقرار شده کما کان تومانی تومانی پرداخته شود.

بنده گمان می کنم آقای نظام الدوله کتاب شهریه ها را مطالعه نفرموده اند زیرا اگر مطالعه کرده اند محتاج باین پیشنهاد نبود مثلی است معروف فرار من المصطرا لی العیزاب هر کس کتاب شهریه ها را حساب کرده باشد می بیند که دو ثلث شهریه ها همین مستمریات قوی میل است که صاحبان مستری مستری خود را شهریه کرده اند و برای شهریه های فترت يك ثلث یا يك ربع باقی می نماید.

زیرا بنده خوب نظر هست که دیشت بآقای تدین و رئیس التجار با چرتکه حساب کردیم تمام شهریه ها چهل و يك هزار تومان است و کتاب اولی که مستمریات تبدیل شده شهریه است دوازده هزار تومان و کسریست و پاره کتابهای دیگرش چه در حق ورثه است و چه مستمریاتی است که مبدل بشهریه شده نمی خواهم در درس بدهم اگر حساب کنیم ثلث باربع این مبلغ شهریه است و بقیه مستمریات مبدله شهریه است و شهریه ها خیلی مبلغ قبلی است و تقریباً چهار پنجاه هزار تومان میشود که در ایام فترت برقرار کرده اند و حاله اگر مانع عملیات دوره فترت هستیم نباید تجزیه قائل شویم و همان عملیاتی را هم که نسبت به مستمریات کرده اند باید ملغی بدانیم یعنی نباید مستمریات تبدیل شده بشهریه را بحال خود باقی بگذاریم و شهریه های برقرار شده دوره فترت را از بین ببریم خیر چه داعی داریم؟

ما شهریه ها را رد کنیم و بگوئیم چون در دوره فترت تصویب شده ملغی است ولی در باب مستمریاتی که تبدیل بشهریه شده هیچ نگوییم اگر عملیات دوره فترت ملغی است هر دو ملغی است هیچ فرق نمی کنند این انصاف نیست که یکمده متنفذ تومانی تومانی بگیرند و شهریه خود را مستری کنند ولی کرورها مستمریات بحال بی تکلیفی بمانند و تومانی سی شاهی بگیرند آن هم معلوم نباشد که باچه سختی و چطور میگیرند بعبیده بنده باید برای هر يك مقیاس واحدی اتخاذ کرد که بی انصافی نشود و آن این است که پیشنهاد شده چه شهریه ها و چه مستمریات مبدله بشهریه تومانی چهارقران از پنجاه تومان بیالا کسر شود و تا پنجاه تومان دست نخورد و از یانصد بیالا هم شهریه داده نشود و صاحبان مستری مبدل شده بشهریه مختارند اگر میل دارند غیر مورث باشد شهریه می گیرند و اگر میل

دارند مورث باشد مطابق قانون وظائف با آنها رفتار میشود و این پیشنهاد هم راجع بامسال و تا آخر حوت همدالسنه است تا در این بین در باب آنها رسیدگی شده و يك تکلیف قطعی معین بشود و بالاخره بنده با ماده اول پیشنهاد آقای نظام الدوله جداً مخالفم.

رئیس - آقای تدین (اجازه)

تدین - بنده هم با پیشنهاد آقای نظام الدوله مخالفم.

ماده اول پیشنهاد آقای نظام الدوله عبارت از این است که شهریه هائی که از بابت حقوقات مصوبه مجلس شورای ملی سنه قوی میل ۱۳۲۵ برقرار شده کما کان تومانی يك تومانی پرداخته شود مقصود از این ماده تصور می کنم مستمریاتی است که تبدیل بشهریه شده نظام الدوله - بلی

تدین - بلی همانطوریکه آقای آقا سید فاضل فرمودند اگر چنانچه يك مراجعه کامل باین کتابچه شهریه ها بشود حقایق بیشتر آشکار می شود و خوب واضع می شود اشخاصی که بعنوان مستری شهریه میبرند بیشترند تا آنهایی که از اصل مالیات یکمقداری شهریه درباره آنها برقرار شده این کتاب شهریه مشتمل بر چندین قسمت است قسمت اول شهریه اشخاصی است که از بابت مستمریات مادام الحیوت می برند و در این قسمت اول شهریه از اصل مالیات نیست اینها را وقتی حساب کنیم شهریه اشخاص ذکوری که از محل مستمریات می برند در ماه یازده هزار و نهصد و هشتاد و شش تومان است

حاج شیخ اسدالله - غیر از نسوان تدین - عرض کردم غیر از اناث و هنوز با آنها نرسیده ایم بنده يك تعمیری پیدا کرده ام که کلمه ذکر و اناث را استعمال نکنم چون در قسمت اناث نوشته شده خوانین در قسمت ذکر هم بنده خوانین استعمال می کنم

آقا سید یعقوب - در قسمت ذکر و علماء هم هستند

تدین - مقصودی نداشتم خلاصه شهریه ذکر از مستمریات مادام الحیوت که قسمت اول کتاب است یازده هزار و نهصد و هشتاد و شش تومان است کسور قرار آنرا هم حساب نکرده ام.

قسمت دوم شهریه ذکر که از مستمریات واصل مالیات است ۱۱۰۹۲ تومان است قسمت اصل مالیات آنرا ۷۲۴۲ تومان است اگر موضوع کنیم باقی می ماند ۴۳۵۰ تومان که بابت مستمریات است این مبلغ شهریه را که از محل مستمریات در این قسمت دوم برقرار شده وقتی با مبلغ اولی

جمع کنیم ۱۶۳۳۶ تومان میشود قسمت سوم کتاب شهریه ها که مرکب است از مستری واصل مالیات بطور موقت وقتی قسمت مستمری را حساب کنیم میشود ۷۳۷ تومان و چهارقران با مبلغ سابق مان که جمع کنیم می شود ۱۷۰۷۲ تومان و چهارقران قسمت ذکر تمام شد حالا بقسمت اناث اینچاهم شهریه خوانین از محل مستمریات فقط می شود ۲۳۳۶ تومان با مبلغ سابق که جمع ۱۹۴۰۹ تومان و دو قران میشود تا اینجا که رسیدیم دیگر فرصت نکرديم قسمت هائی که مانده است حساب کنیم و قسمتهائی که مانده است شهریه خوانین مرکب از مستری واصل مالیات بطور موقت و شهریه های ورثه از مستمرات و ادماء العیوة شهریه هائی ورثه مرکب از مستری واصل مالیات و مستمرات موقتی است که این چهار قلم مانده است که تقریباً ثلث این کتاب را شامل است و چون حساب نکرده ایم علی التحقیق می توانیم بگوئیم آنمقداری که از بابت این مستمرات که تبدیل بشهریه شده ضمیمه این نوزده هزار تومان و کسری بکنیم تقریباً بیست و پنج هزار تومان می شود در صورتی که مجموع مبلغ این کتاب چه چهل و يك هزار تومان و کسری است پس علی التحقیق مبلغ شهریه که در این کتاب معین شده نصف بیشترش بابت مستمرات تبدیل شده بشهریه است حالا برای این که آقایان بیشتر به ریاض بنده توجه به کنند بدون این که از حدود ممانعت خارج شوم و نرا کتراز دست بدهم مبلغ اقلای را که در اینجا هست می خواهم که این اشخاص که مستمر یا نشان را تبدیل بشهریه کرده اند درجه نفوذ و قدرشان نسبت به حکومت وقت معلوم شود بیشتر قسمتی که قابل توجه است قسمت دوم کتاب است

آقا سید یعقوب - ذکر اسامی مخالف است و توهین است

تدین - بنده عرض کردم از حدود نرا کتراز نمی شوم شما هم خارج شدید والا مالیه مملکت را می خواهیم تصویب کنیم آن وقت راضی شویم ملت هم اسامی آنها را نداند آیا این صحیح است؟

عقیده بنده اینست تمام افرادی که از بیت المال

این مملکت استفاده می کنند ملت باید اسم تمام آنها را بداند که کیست و چه کاره است ملت باید بداند ماهی دوست تومان حقوق می گیرم و هیچ درهم دارم اقتضای دارم آقا شتر سواری دولا دولا نمی شود توهین است؟ من بکسی توهین نمی خواهم بکنم و مخالف این مطلب هم هستم ولی شما نیائیده و ذرع نکرده یاره می کنید!!!

آقا سید یعقوب - خیر بنده ذرع می کنم و یاره نمیکنم اینها اعتراضات است قائلین - چه فرمودید؟ کلمه اعتراض فرمودید؟ بله؟ عجالتاً بنده عرض ندارم و از مقام ریاست تقاضا میکنم که آقایان حرف را پس بگیرند...

نجات - اقلام فرمودند رئیس - (خطاب بآقا سید یعقوب) شما چه چیزی فرمودید؟ آقا سید یعقوب - بلی اعتراض اعم است از اغراض صحیح و ناصح و صحیح و بنده اغراض صحیح را گفتم

تدین - حالا که اینطور است بنده اجازه می خواهم این اسامی را در اینجا بخوانم و از مخبرین جرئت هم خواهم می کنم فید کنند تا ملت ایران بداند که کجا وجه اشخاصی از دست رنج او (حق و ناحق) استفاده می کنند تا بداند که بنده عرض دارم یا دیگری...

رئیس - خودتان گفتید خواندن اسامی توهین است و خارج از دائره نزاکت است پس برای حرف آقا سید یعقوب شاید می خواهید اسباب توهین مجلس را فراهم سازید؟

قائلین - توهین نیست رئیس - خودتان اول گفتید قائلین - اگر اسم بردن اشخاص شهریه بگیر مخالف با نزاکت است و توهین است شهریه بگیرند بنده با این حال اسامی را نمی خوانم ولی تأسف می خورم که در مجلس شورای ملی اینقدر هم آزادی عقیده نیست.

(بعضی از نمایندگان - چرا چرا؟ هست) تدین - نه خیر نیست بنده در این مجلس يك نفرم و بهمه هم ارادت دارم ولی اقلیت کش نباید بود!!!

یک نفر از نمایندگان - يك نفر شما اعتراض کرده (شما چرا همه را می گوئید؟)

حالا که خواندن اسامی توهین است بنده اقلام بزرگی را که در این کتابچه هست اسم می برم ۱۸۰ تومان يك قلم ۱۵۰ تومان يك قلم ۱۵۰ تومان يك قلم ۲۰۰

هزار تومان ۵۰ تومان دوست تومان دو هزار تومان ۳۰۰ تومان بالاخره کوچکترین اقلامش میرزا حسن اخضر علی شاه است که یازده تومان است و بنده حاضریم که از ایشان ترضیه بخواهم که نسبت بابشان توهین نشود صفحه دیگر یکصد و پنجاه تومان سیصد تومان صد تومان شصت تومان در دست تومان پنجاه تومان ۱۵۰ تومان ۵۰ تومان صد تومان صد و بیست تومان ۳۰۰ تومان ۱۱۹ و دو قران هزار تومان چهار هزار و هشتصد تومان سیصد تومان یانصد تومان دوست تومان بدمانصد تومان هفتاد و نه تومان سیصد تومان صد تومان صد و هشتصد تومان دوست تومان یانصد تومان کوچکترین قلم آن بیست و پنج تومان است صفحه بعد چهل تومان چهل و پنج تومان ۵۰ تومان بیست و پنج تومان

با این ترتیب فلان غیر متنفذ فلان عضو ضعیف قدرت نفوذ ندارد که بتواند در حکومتهای وقت تأثیر نموده ماهی دوست تومان سیصد تومان برای خود شهریه معین کند با این حال يك وقت در این اقلام پیدا می شود حسن گدای پسر حسین تویچی سه تومان من کاملاً با این اشخاص موافق ولی با اقلام دوست تومان و سیصد تومان و چهار صد تومان مخالفم.

همانطوریکه در جلسه قبل عرض کردم تبدیل مستری بشهریه صحیح نبوده است بجهت اینکه مستمری هائی را که مجلس معین کرده از برای این است آنشخص که مستری دارد تا زنده است از آن استفاده کند و بعد از فوت او موافق قانون وظائف بوره او منتقل شود و بعد از يك مدت معین بکلی ضبط دولت شود آیا تبدیل این مستری بشهریه به نفع دولت است؟

خیر اینها يك اشخاصی بوده اند که اگر مستمریشان بحال خود باقی بود تومان تومان نمی توانستند بگیرند یا تومانی پنج قران می گرفتند یا دو ریال.

گفتند چه بهتر از این بیائیم مستری را تبدیل بشهریه بکنیم تمام بگیریم در این جا يك عیله هم بکار برده اند گفته اند مادام الحیوة یعنی تا وقتی که زنده هستند خودشان از آنها استفاده می کنند بعد هم مطابق وظائف بوره آنها منتقل می شود و اینکه بعضی از آقایان می فرمایند بعد از فوت آنها داده نمی شود این طور نیست و این جمله ایست که بکار برده اند.

بنابر این چون اینکار برخلاف قانون وظائف بوده است بنده مخالفم بعلامه تبعیض چرا؟ فلان متنفذ بیاید و مستری خود را تبدیل بشهریه نماید ولی چندین هزار نفوس دیگر نفوذ نداشته اند بروند منتظر آخر سال شوند و به بینند تومانی دو ریال را بآنها خواهند داد یا نه؟

این تبعیض غلط است و هراصلی اتخاذ می شود باید نسبت بشما اتخاذ شود و بعلامه اگر بخواهیم این اصل را تصدیق کنیم و هر کاری از این قبیل کارها در دوره فترت صورت گرفته باشد يك قدری وقت خودمان را صرف آن کنیم و بالاخره خسته شوید و بگوئید باید يك رائی داد يك نتایج سوئی دارد و نتیجه اش این است که مردم وقتیکه دوره فترت شد هر کدام از برای خود شهریه معین می کنند برای اینکه می دانند در موقعی که مجلس باز شود...

بالاخره پس از چهار پنج روز صحبت بالآخره رای داده خواهد شد آنوقت کی است که در دوره فترت در حق خود شهریه درست نکنند و مستری خود را بهر قسمی باشد تبدیل بشهریه نکنند؟ این چه نتیجه دارد؟ آن وقت بنده هم باین خیال خواهم افتاد که اگر دوره فترت بشود برای خودم شهریه درست بکنم زیرا در آتی يك مجلس تأسیس خواهد شد و او کیل خواهم شد و یا بعد از آنکه مجلس دائر شد در تحت تأثیر توصیه و فشار تومانی چهارقران کم می کنند و تومانی ششقران میگیرم این مثل را نسبت بقوم زدم برای اینکه بعبیده آقا سید یعقوب بکسی توهین نشود و الا بنده آن روزی که محتاج بشوم بدون سبب وجهت از دولت ارتزاق کنم آن روز مرك از برای من گوارتر خواهد بود بهر حال اگر آقایان باین کتاب در قسمت شهریه از اصل مالیات ملاحظه بفرمائید می بینند اغلب آنها فقرا هستند در اینصورت آیا در این لایحه رعایت های خیلی دقیقهانه شده است!!!

در قسمت دوم هم شاید آقای آقا سید یعقوب میلشان نباشد حرف بزنم بنده عرض می کنم شهریه ها را چه تومانی چهارقران بدهند چه تومانی پنجقران عملی نیست چرا؟ برای این که این شهریه در دوره فترت بر قرار شده و شما رای می دهید بعضی بوده است یا بناحق؟ کارزونی - بناحق تدین - اگر حق است چرا تومانی چهارقران کسر میکنند اگر نا حق است چرا می دهند؟ البته بین این اشخاص کسانی هستند که

مستحق هستند و شما می خواهید از حقوق تمام تومانی چهارقران کسر کنید آنوقت آن که مستحق است بآتش دیگری می سوزد جواب اشکال مرا بدهید.

ثانیاً این ترتیب که تومانی چهارقران کسر می کنید یا تومانی پنجقران هر چه باشد بفتح آنهائی است که شهریه زیاد دارند.

فرض کنیم یک نفر هشتاد تومان شهریه دارد و یک نفر شصت تومان آنکه هشتاد تومان دارد پنجاه تومان اول را تومانی تومانی می دهند بقیه اش را کسی تومانی باشد یا زده تومان کسر و یا زده تومان را باو می دهند.

اما آنکه شصت تومان دارد سرحد و بیست و پنج تومان باو می دهند این یازده تومان نسبت بآن بیچاره هشتاد تومانی ضررش زیاد تر است تا آن شصت تومانی و مثلی است معروف می گویند در خانه مورث بنمی طوقان است آن کسی که شصت تومان میبرد البته آموزش بهتر است از آن کسی که هشتاد تومان میبرد بنا بر این ریاض بنده کافی است و در دوره زندگانی خودم تا بحال هرگز نه يك قلم و نه يك کلمه مفرضانه نگفته بعد از این هم نخواهم گفت.

آقا سید یعقوب - بنده ناچارم دوسه کلمه توضیح بدهم رئیس - نمیشود آقا سید یعقوب - اجازه می خواهم چند کلمه توضیح بدهم مراد نام کردند من در مجلس بدنام شدم تدین - (در حال خروج از مجلس) هسته

رئیس - چند دقیقه تنفس داده می شود باید تدین بیاید و توضیحاتی بدهد تا تکلیفش معلوم شود (در این موقع جلسه تعطیل و پس از نیم ساعت مجدداً تشکیل گردید) رئیس - بعد از آنکه آقای تدین نقطه تشران را ختم کردند يك مکالمات بین الاثنین بین ایشان و آقا سید یعقوب واقع شد از لسان تدین يك لفظی بکوش بنده خورد که قسمت چهارم ماده ۱۲۸ شامل آن لفظ بود بنده احتیاط کردم که شاید احتیاط آن لفظ را شنیده باشم باین جهت از بعضی آقایان دیگر هم پرسیدم فرمودند همینطور است.

بنابر این ایشان را خواستم که توضیح بدهند شاید بنده و دیگران اشتباه کرده باشیم چون ایشان حاضر نبودند توضیح بدهند این بود که تنفس شد حالا که ایشان حاضر هستند توضیح می دهند اگر موافق قاعده بود بسیار خوب والا موافق ماده ۱۲۸ که راجع به واخذ است مجبورم نسبت بابشان از مجلس رای بگیرم تدین - بنده در موقعی که بصندلی

های ردیف اول رسیدم شاهزاده نصرت الدوله اظهار کردند کتابچه شهریه را بمن بدهید من بابشان عرض کردم حالا که هسته

نصرت الدوله - صحیح است تدین - گویا این کلمه مصادف شده است با آن مذاکرانی که آقای آقا سید یعقوب نموده اند بنده عرض دیگری غیر از این نکردم

رئیس - آقای آقا سید یعقوب در این باب چه می گویند؟ آقا سید یعقوب - بنده حرقی ندارم رئیس - پس مسئله ختم است آقا سید یعقوب - اجازه بفرمائید دو کلمه عرض کنم رئیس - مسئله ختم شد آقا سید یعقوب - والله من بکسی تعرض ندارم شما را بخدا عدالت را در باره من مجری کنید و بین اجازه بدهید درد دل خودم را بگویم (صدای زنك - امر بکسوت) رئیس - باید رای بگیریم بقابل توجه بودن پیشنهاد آقای نظام الدوله

عماد السلطنه اصفهانی - تجزیه بفرمائید رئیس پیشنهاد آقای نظام الدوله تجزیه میشود بدو قسمت قسمت اول قرائت میشود (بعضی از آن قرائت شد) مقام منبع مجلس مقدس شورای ملی دامت شوکته این بنده پیشنهاد می کنم ۲ - شهریه هائی که از بابت حقوقات مصوبه مجلس شورای ملی سنه قوی میل ۱۳۲۵ برقرار شده کما کان تومانی يك تومان پرداخته شود رئیس - بدو رای می گیریم - قابل توجه بودن قسمت اول آقایانی که قسمت را قابل توجه میدانند قیام نمایند (عده قیام نمودند) رئیس - قابل توجه نشد قسمت دوم قرائت می شود (بعضی از آن قرائت شد) ۲ - شهریه هائی که بدون تصویب مجلس شورای ملی و در وره فترت بموجب تصویب نامه هیئت وزراء برقرار شده تومانی ششقران پرداخته شود رئیس - رای می گیریم بقابل توجه بودن قسمت دوم آقایانی که این قسمت را قابل توجه می دانند نظام الدوله - اجازه می دهید توضیح بدهم رئیس - مطابق ماده ۶۳ يك مرتبه بیشتر نمیشود توضیح داد مطلب هم خیلی واضح است رای می گیریم بقابل توجه

باین پیشنهاد شاهزاده محمد هاشم میرزا يك اشكال قانونی بنظر می آید و نمی دانم راه حلی برایش پیدا شده یا خیر ؟ زیرا گمان نمی کنم از حالا ما بتوانیم وارد در بودجه سال آتی بشویم و در خصوص شهریه های سال آتی بپردازیم که در هر صورت اگر پیشنهاد شاهزاده محمد هاشم میرزا مخالف با قانون نباشد بنده هم مخالفت ندارم چنین کمیسیونی تشکیل شود.

رئیس - چون آقای محمد هاشم میرزا مایلند راجع به پیشنهاد ایشان رای گرفتند شورای می گیریم محمد هاشم میرزا - بنده عقیده خود را عرض کردم و مقصودم این بود که آقایان مسبق شوند حالا هر وقت می خواهید رای گرفته شود

رئیس - پیشنهاد آقای سلیمان میرزا قرائت نمودند

این بنده ساده ذیل را پیشنهاد می نمایم .

شهریه هائی که بدون تصویب مجلس شورای ملی را باشد منسوخ و هر گونه تصمیماتی که در این مورد در ایام قترت گرفته شده است لغو است

(سلیمان بن محسن)
رئیس - آقای سلیمان میرزا (اجازه)

سلیمان میرزا - آقایان خیلی باید عفو بفرمایند بنده قبل از اینکه راجع به پیشنهاد خود توضیح عرض کنم مجبورم چند سؤال از مقام ریاست بنمایم اگر اجازه می فرمایند آن سؤالات را عرض کنم چون توضیح بنده ممکن است تولید يك حرارت هائی بکند .

زیرا امروز روز حرارت مجلس است و آقایان هم مسبقند بنده ازو کلماتی نیستم که از حرارت وحشت داشته باشم .

حاج شیخ اسدالله - هیچکس از حرارت وحشت ندارد .

سلیمان میرزا - بنده همیشه با آقای حاج شیخ اسدالله عرض کرده ام که بحال ایشان غیبه دارم چون ایشان قوه ضبط خودشان را دارند و بنده قوه ضبط خود را ندارم حالا اگر اجازه می فرمایند سؤالات خود را عرض کنم بعد داخل در توضیح پیشنهاد خود شوم

رئیس - بفرمائید .
سلیمان میرزا - آقای حائری زاده شرحی بیان کردند و شاهزاده نصرت الدوله با حرارت زیاد يك جوابی فرمودند که آزادی عقیده را در مجلس محدود کردند در مجلسی که آزادی عقیده محدود باشد بنده نمی توانم توضیح بدهم نمی حرف بزنم .

اینکه حضرت والا شاهزاده نصرت الدوله فرمودند برای موقعی است که وثوق الدوله در عدلیه محکوم بشود و بخوانند برای او مجازات معین کنند ولی عقیده يك نفر وکیل آزاد است که يك شخصی را خوب بداند یا بد بنده در صورتیکه قرار داد را بد بدانم البته عمل کننده باو را دم خائن می دانم و عقیده ام هم آزاد است مادام که در این مجلس هستم دارای این عقیده هستم که گذراننده این قرارداد اولین خائن این مملکت است این عقیده من است و همیشه هم خواهم گفت و این را هم توهین بیک شخصی هم نمیدانم و این راه نمی رانم که آقای نصرت الدوله بفرمایند آقای حائری زاده حق ندارند در مجلس این حرف را بزنند زیرا مردم عقیده شان این است که این قرارداد بر ضرر مملکت است و عاقدین قرارداد باید از حقوق ملی محروم باشند و چنین شخصی محکوم باعدام است این مسئله رفتارند شده و عقیده عموم هم این است و هیچکس حق ندارد عاقد قرارداد را تطهیر کند (بانندی و فریاد) وثوق الدوله خائن است مملکت ما و می خواست بیاد فنا بدهد . کسی حق ندارد او را بری الذمه کند اگر آقای حائری جواب ندادند بنده عرض می کنم در این چند دقیقه که آقای نصرت الدوله اعتراض فرمودند نظامنامه داخلی بمن اجازه نمی داد حرف بزنم ولی مرك را بر این سکوت ترجیح می دادم

چطور می شود در مجلس ملی آدم بشنید و بشنود که بگویند کسی حق ندارد وثوق الدوله را خائن بگویند و وکیل حق ندارد عقیده اش را آزادانه اظهار نماید . این چه مجلسی است ؟! دومای روسیه در اینجا آزاد تر بود ؟! و کلائی اکثریت است آزاد تر از این عقیده خود را اظهار می نمودند مطابق رفتارندمی که بعمل آمده است تمام مردم و قاطبه ملت ایران و وثوق الدوله را خائن باین آب و خاک می دانند و او محکوم باعدام است (با حرارت شدید) او بد تر از محمد علی شاه است که در همین مجلس محکوم باعدام شد و برای قائل اوجایزه و پاداش معین شد .

اگر تاحال مجلس مسئله محاکمه وثوق الدوله را تعقیب نکرد و این کار را شروع و رسیدگی ننموده برای این بوده است که کارهای لازم دیگری او را مشغول داشته و اوقات مجلس مستغرق آنها بوده است والا به آنطور که مجلس در بدو امر قرارداد منعوس را لغو کرد و گفت او را با تمام اثرات مضر اش از قبیل پلای جنوب و مستشارمالیه و غیره برسمیت نمی شناسم و همه را بر ضرر این مملکت دانسته و لغو کرد همانطور هم عاقد قرارداد را محکوم خواهد کرد .

خوب آیا کسی که مملکت را باین

وضعیت انداخته است خائن نیست ؟ و آیا يك وکیل مثل آقای حائری زاده حق ندارد اظهار عقیده کرده و بگوید چنانچه شخص خائن این مملکت است پس این چه مملکتی است ؟ چه آزادی است ؟ تا این مسئله توضیح داده نشود بنده نمیتوانم عرض بکنم و یا در پیشنهاد خود توضیحی بدهم و خلاصه این که تا این مسئله در مجلس حل نشود بنده حرف نخواهم زد نصرت الدوله - اجازه می فرمائید ؟

توضیحی بدهم
رئیس - بفرمائید
نصرت الدوله - حضرت والا شاهزاده سلیمان میرزا باز يك بار دیگر از سابقه خودشان در کارهای مجلس و طرز مجاوره و مکالمه استفاده کرده خواستند يك مسئله را که هیچ مربوط بنذا کرات ایشان نبود و فقط مکالماتی بود که بین بنده و آقای حائری زاده اتفاق افتاد در آورده و بشکل تظاهرات و نایشات سیاسی آنها جلوه دهند مطالبی که حضرت والا اظهار فرمودند راجع به نظریات سیاسی بود و نظریات و اظهار عقیده يك نفر وکیل هم در قضایا و امور سیاسی همیشه آزاد است بنده و تمام آقایان از نقطه نظر حفظ حقوق خودمان هم که شده و برای این که ما هم بنوبه خود در مقابل شما بتوانیم آزادانه و باحرارت اظهارات خودمان را بکنیم در این نظر با شما موافقم و در موقع خود این حق را برای شما و آقای حائری زاده و بالاخره برای همه آقایان قائلیم ولی من آنطور نگفتم و آقای حائری زاده هم بطوریکه شما اظهار کردید نگفتمند بلکه ایشان در ضمن مذاکرات خودشان بدون مقدمه و دلیل و بدون این که بگویند من يك نظر سیاسی را از نقطه نظر سیاست بد می دانم و فاهل و همین کنند بآن امر را هم من که يك نفر قاضی سیاسی هستم از نقطه نظر سیاست بد و خیانتکار می دانم بگفته فرمودند (وثوق الدوله خیانتکار) آنوقت بنده ایشان اعتراض کردم گفتم شما چرا بدون سابقه و بدون هیچ مقدمه می گویند وثوق الدوله جنایتکار بنده در مقام مدافعه از يك سیاستی با ایشان اعتراض کردم و گفتم در مجلس يك نفر وکیل نسبت بیک شخصی که رئیس الوزراء و زمامدار بوده در موقعی که مسئله شهریه مطرح است و ابتدا موضوع مذاکرات سیاسی و قضاوت اشخاص در بین نیست و خود آن شخص هم در اینجا نیست حق ندارد نسبت جنایتکاری بدهد مسئله موضوع شهریه بود و مطابق فلسفه که بیان کردید اول کسی که در موضوع ملتی و منسوخ بودن شهریه های دوره قترت باشد موافقت کرد و شهریه های دوره قترت را لغو و باطل دانست من بودم و دو سه مرتبه هم اظهار کردم اگر ما در موضوع شهریه داخل مذاکره می شویم بر روی زمینه پیشنهاد جدید دولت است نه شهریه ایام قترت بنده

این نظر را داشتم و باشاهم موافقت باین ماده هم که پیشنهاد کرده ام موافقت هستم و الان هم حاضرم رای بدهم چنانچه رای هم خواهم داد بنده اعتراضی که آقای حائری زاده کردم از این راه بود که در موقعی که مسئله شهریه و يك مسئله مالی در مجلس مطرح است شایسته سزاوار نیست نسبت جنایتکاری بیک شخصی که فلاحا حاضر نیست تا از خود دفاع کند و جواب بنده داده شود .

من گفتم جنایتکار بودن محتاج به تعقیق است نه بگفته یکنفر زیرا بگفته يك نفر کسی جنایتکار نمی شود جنایتکاری مطلقاً محتاج بر رسیدگی در محکمه و بموجب قانون است والا اگر غیر از این باشد اظهار چنین حرف و لفظی بموجب مواد صریح قانون تهمت و افتراء است و آن شخص حق دارد بموجب قانون از گوینده چنین کلماتی در محکمه بازخواست کند البته اگر آقای حائری زاده هم مثل حضرت والا در قترت سیاسی حرف می زدند و می گفتند من از نقطه نظر عقیده سیاسی فلانکس یا فلان کار را بد یا خوب میدانم .

بنده همچو حرفی نمیزدم حضرت والا تجربه فرموده اید و همه آقایان هم دیده اند که بنده هیچوقت تسبیح و بدین مطالبه حرفی نزده ام و همیشه سعی داشته ام آنچه را که در مجلس اظهار میکنم با مطالعه و سنجیده باشد حضرت والا اگر می خواهید در ضمن يك مسئله به بنده حمله بفرمایند آزاد و مختارید ولی استدعا دارم مسئله را روی زمینه سیاسی قرار ندهید آنوقت حمله بفرمائید و مکالمه من و ایشان را اشتباه نفرمائید .

حائری زاده - اجازه میفرمائید؟
رئیس - این مسئله دیگر ختم است (خطاب به آقای سلیمان میرزا) اگر در پیشنهاد خودتان توضیحی دارید بفرمائید .

سلیمان میرزا - این که بنده عرض کردم برای این بود که مبدا بطوری که آقای نصرت الدوله فرمودند همانطور که برای بنده سوء تفاهم شد شاید برای سایرین و عموم مردم سوء تفاهم بشود چون در موقعی که ایشان فرمایشات خود را می فرمودند مجلس بسکوت مطلق گذشت و هیچ اظهاری نشد لذا بنده خود را مجبور دانستم در موقعی که قانون اجازه حرف زدن بمن میداد این مسئله را تذکره داد باذوری کنم که مجلس با وثوق الدوله و اقدامات او موافق نبوده و عملیات او را بر ضرر این مملکت میدانم حالا بنده بیش از این در این موضوع داخل نمی شوم انشاء الله در موقعی که اعتبارنامه ایشان مطرح میشود تکلیف این مسئله معلوم خواهد شد اما در باب توضیح راجع به پیشنهاد خودم در جلسه گذشته توضیح مفصل دادم و شاهزاده نصرت الدوله هم قبول فرمودند

الانهم مجدداً فرمودند با پیشنهاد بنده موافقت و آن پیشنهادی هم که آقای حاج نصیر السلطنه فرمودند يك ماده اش همین بود که در این پیشنهاد که بنده کرده و پیشنهادی که بیست نفر دیگر از آقایان نموده اند ذکر شده است .

در این صورت می توان گفت مجلس قریب باتفاق با این مسئله موافق است که اهل دوره قترت و شهریه های برقراری در آن دوره لغو است در این صورت بنده خواستم این ماده بطور وضوح نوشته شود و معلوم شود شهریه هایی که در آتی از دوره قترت و در غیاب مجلس برقرار میشود مثل سایر عملیات بکلی لغو است و يك پول داده نخواهد شد و وقتی که مجلس دائر شد يك دینار آنرا تصویب نخواهند کرد بنابراین اگر مجلس موافق است خوب است تصویب شود کلیه شهریه های دوره قترت که بدون تصویب مجلس بوده است ساقط و ملغی است دیگر بسته بنظر مجلس شورای ملی و اکثریت آقایان است .

رئیس - آقای حاج شیخ اسدالله (اجازه)

حاج شیخ اسدالله - بنده فقط وارد در این قسمت پیشنهاد می شوم این پیشنهاد حضرت والا بکلی حقوق اشخاصی که دارای مستمری بوده یا نبوده اند قطع می کند یعنی کلیه شهریه هایی که بموجب تصویب نامه های دوره قترت داده شده است همه باید قطع شود در صورتی اکثر آنها راجع به مستمریات است

مغیر - آنچه راجع به مستمریات است حاج شیخ اسدالله - همچو چیزی نیست و اگر عبارت را درست بخوانید ملاحظه خواهید فرمود همچو قیدی ندارد در هر حال اگر بنا باشد حقوق مصوبه مجلس را هم قطع کنند بنده موافق نیستم و حتی بنده با قطع شهریه هایی که در دوره قترت برقرار شده و غالب آنها فقیر و مستحق هستند مخالفم راست است آنها برخلاف قانون اقدام کرده اند و عملیات دوره قترت بر خلاف قانون است ولی اشخاصی که طرف شهریه واقع شده اند غالب آنها مستحقند و بنده معتقدم که مجلس باید با آنها مساعدت کند زیرا بعضی از آنها بعنوان حقوق تقاعدیست و بعضی دیگر بعنوان خرج تحصیل است بعضی هم از نقطه نظر استحقاق است بنابراین بنده با این پیشنهادیکه فرموده اند که تمام شهریه های دوره قترت بکلی قطع شود مخالفم و تصور می کنم آن پیشنهادی که از طرف هیئت متعده شده بهتر و اقرب بعمل است

مغیر - بنده تصور می کنم برای آقای حاج شیخ اسدالله شبهه شده باشد برای این که تفاوتی ندارد و این هم که شاهزاده سلیمان میرزا پیشنهاد کرده اند و در واقع همان مقدمه پیشنهاد شماست و مستلزم این

نیست که اگر مجلس باین پیشنهاد رای داد بود دیگر آن پیشنهاد رای بدهد و بنده هیچ اشکالی در تصویب این پیشنهاد نمی بینم .

رئیس - آقای محمد هاشم میرزا (اجازه)

محمد هاشم میرزا - بنده عرض میکنم چند روز قبل پیشنهادی راجع به بی اعتباری قروض و مالیاتی که دولت در غیاب مجلس وضع می کند در مجلس خوانده شد و چون مطابق قانون اساسی بود از طرف مجلس رد شد زیرا گفتیم مواد قانون اساسی محتاج باین پیشنهاد نیست زیرا از قوه قانون اساسی کاسته شده جزو قانون می شود و حالا هم برای اینکه قوه قانون اساسی کاسته نشود بنده معتقدم نباید باین پیشنهاد رای داد زیرا این مسئله در قانون اساسی مطرح است و چیز هائی که در ایام قترت برقرار شده ما اصلاح می کنیم که حالا آنها را لغو کنیم و در صورتی که اینطور است دیگر این پیشنهاد به عقیده بنده موضوع ندارد بلکه اساساً غلط است زیرا این قبیل پیشنهادات بررور قانون اساسی را جزو قوانین عادی کرده و از قدر و منزلت او میکاهد باینجهت بنده مخالفم و اینکه فرمودند پیشنهاد دولت است بنده که پیشنهادی از طرف دولت ندیده ام فقط در موقعی که بنده سابق که بودجه را به مجلس آوردم بعنوان اینکه چه پول هائی در سال قبل داده شده من جمله نوشته شده بود بابت شهریه فلان قدر داده شده و بابت مستمری اینقدر پرداخته شده در هر حال بنده يك پیشنهاد صحیحی که موافق نظامنامه باشد ندیده ام اگر آقای سلیمان میرزا دیده اند خوب است بفرمایند ببینیم کدام بوده است و کجا است ؟

رئیس - رای می گیریم به قابل توجه بودن پیشنهاد آقای سلیمان میرزا . سلیمان میرزا - يك اصلاح عبارتی لازم است و آن این است که بجای کلمه (ملغی خواهد بود) (لغو است) نوشته شود تارفع اشکال آقای محمد هاشم میرزا هم بشود .

(عبارت پیشنهاد اصلاح شد)
رئیس - رای می گیریم به پیشنهاد آقای سلیمان میرزا با اصلاح عبارتی که اخیراً شد و کلمه (ملغی خواهد بود) مبدل به (لغو است) شد آقایانی که این پیشنهاد را قابل توجه میدانند قیام فرمایند (غالب نمایندگان قیام نمودند)
رئیس - قابل توجه شد (خطاب به شاهزاده محمد هاشم میرزا) پیشنهاد جناب عالی هم می ماند برای بعد و بعد رای خواهیم گرفت

محمد هاشم میرزا - بلی محض اطلاع آقایان عرض کردم برای اینکه در موقع رای دادن مسبق باشند . حالا

کمی می فرمائید بماند برای بعد بنده هم حرفی ندارم
رئیس - فعلاً چیزی که از پیشنهادها باقی می ماند دو فقره بیشتر نیست يك فقره پیشنهادی است که سابقاً آقای سلیمان میرزا و چند نفر دیگر نموده بودند طبع و توزیع شده و خاطر آقایان هم مسبق است يكی دیگر پیشنهادی است که امروز داده اند و تقریباً بیست نفر هم امضاء کرده اند این پیشنهاد قرائت میشود بعد در هر کدام خواستید رای میگیریم .

(پیشنهاد بیست نفری بمضمون سابق قرائت شد)

رئیس - فعلاً پیشنهاد آقای سلیمان میرزا و رفقای ایشان مطرح است (خطاب به شاهزاده سلیمان میرزا) اگر توضیحی دارید بفرمائید .

سلیمان میرزا - همانطور که آقایان دقت فرموده اند این پیشنهادی که بنده و چند نفر از آقایان امضاء کرده ایم باین پیشنهاد آقایان تقریباً تفاوتی ندارد فقط دو مختصر فرق دارد يكی آن بود که آقایان اکثریت قبل را دادند

يكی دیگر مختصر فرقی که در بین هست مسئله چهارقران و پنجقران است که بنده پیشنهاد کرده ام پنجقران کسر شود و آقایان چهارقران .

اگر آقایان موافق باشند در موقعی که چهارقران و پنجقران میرسیم صحبت خواهیم کرد در اینصورت ناچار يكی از این دو مبلغ در مجلس تصویب خواهد شد و بنابراین هجالتاً بنده پیشنهاد خود را مسترد مینمایم و همان پنجقران را پیشنهاد می کنم و باینکال هم کاملاً موافقم
رئیس - تولید اشکال می شود اگر پیشنهاد آقایان قابل توجه شد امروز نمیتواند مطرح بشود .

سلیمان میرزا - اجازه می فرمائید؟
رئیس - بفرمائید
سلیمان میرزا - اگر آقایان پیشنهاد بنده را قبول بفرمایند این اشکال برطرف میشود ؟

رئیس - بلی
سلیمان میرزا - بسیار خوب پس تفاوتی ندارد خوب است آقایان پیشنهاد بنده را قبول کنند که زودتر مسئله تمام شود بعد مردم هم بیش از این معطل نمایند و زودتر تکلیفشان معین شود .

بنده هم که آن پیشنهاد را قبول کردم برای این بود که تکلیف مردم زودتر معین شود

رئیس - چون نظامنامه می گویند در توضیحات و مذاکرات گمان نمی کنم ختم شد و دیگر تجدید مذاکرات لازم نیست اگر میخواهید اول در خارج مذاکره کنیم آنوقت اگر لازم شد در جلسات آتی می توانیم مذاکره کنیم

که آن پیشنهاد را امضاء کرده ایم موافقم که امروز رای بقبال توجه بودنش گرفته شود و مذاکرات در اطراف او بماند برای جلسه بعد لذا خوب است بقبال توجه بودنش رای گرفته شود

سلیمان میرزا - بنده پیشنهاد خود را پس گرفتم
آقای سیدفاضل - خیر صریحاً فرمودید پیشنهاد را پس گرفتم
مستشار السلطنه - بنده که يكی از امضاء کنندگان پیشنهاد شاهزاده سلیمان میرزا هستم می خواستم عرض کنم که مقصود همه پیشنهاد کنندگان این است که بطریق اصلاح این مسئله ختم شود و این دو پیشنهاد چندان اختلافی با یکدیگر ندارد فرضاً که شاهزاده سلیمان میرزا پس گرفته باشند بنده پس نگیرم و دفاع خواهم کرد

رئیس - پیشنهاد او را پس گرفتند و دوباره پیشنهاد کردند رای می گیریم به قابل توجه بودن پیشنهاد آقای سلیمان میرزا که چند نفر دیگر هم امضاء کرده اند آقایانی که این پیشنهاد را قابل توجه می دانند قیام فرمایند

(عده قلیلی قیام نمودند)
رئیس - قابل توجه نشد . رای می گیریم به پیشنهاد بیست نفری آقایانیکه قابل توجه میدانند قیام کنند (اغلب قیام نمودند)

رئیس - قابل توجه شد . چون بموجب نظامنامه امروز در این باب نمیشود رای داده میماند برای جلسه سه شنبه و از حالا تا روز سه شنبه هم کمیسیون بسوچه وقت خواهد داشت به آن مراجعه کند دو فقره تقاضای مرخصی شده يكی از طرف آقای آقا میرزا ابراهیم قمی بگفته و دیگری از طرف آقای غضنفر خان برای ده روز کمیسیون عراض و مرخصی هم هر دورا تصویب کرده بایستی رای گرفته شود .

آقایانی که يك هفته مرخصی آقای آقا میرزا ابراهیم قمی را تصویب میکنند قیام فرمایند (جمع کثیری قیام نمودند)
رئیس - تصویب شد . يك فقره دیگری روز مرخصی آقای غضنفر خان است آقایانی که دهمروز مرخصی برای آقای غضنفر خان تصویب می کنند قیام فرمایند (اغلب قیام نمودند)
رئیس - تصویب شد . آقای حائری زاده

حائری زاده - بنده میخواستم راجع به عراض خودم که حضرت والا شاهزاده نصرت الدوله فرمودند توضیحی بدهم (این مسئله بعد از آن توضیحات و مذاکرات گمان نمی کنم ختم شد و دیگر تجدید مذاکرات لازم نیست اگر میخواهید اول در خارج مذاکره کنیم آنوقت اگر لازم شد در جلسات آتی می توانیم مذاکره کنیم

توانیم مذاکره کنیم

جلسه آتیه روز ۳ شنبه دستور جلسه هم
مسئله شهریه‌ها است. آقای سلیمان میرزا
(اجازه)

سلیمان میرزا - عرض بنده راجع
بدو مسئله بود یکی راجع بدستورات که
باید عرض کنم چون ممکن است در جلسه
آتیه مسئله شهریه‌ها زودتر تمام شود. لذا
تقاضا دارم قانون استخدام را که قبل از مسئله
شهریه‌ها در مجلس مطرح بود اگر آقایان
صلاح بدانند در قسمت ثانی دستور معین شود
و در مجلس مذاکره شود. عرض دیگر
اینکه یک عده سؤالاتی است که بنده و یک
عده دیگر آقایان نموده‌ایم و همین طور بلا
جواب مانده در صورتی که مطابق نظام نامه
داخلی سؤالی که میشود جوابش باید در
همان روز داده شود و پس از شش ماه هم ممکن
است بنده فراموش کنم و هم مثلاً اگر شخصی
در مجلس باشد و بنده راجع باو سؤال کرده
باشم شاید در این مدت بمبرد. بنابراین استدعا
دارم بهیئت دولت تأکید شود که در جلسه دیگر
برای جواب حاضر شوند

رئیس - بهیئت دولت اخطار میشود
آقای حائری زاده

(اجازه)

حائری زاده - بتنه تقاضا دارم
رایورت کمیسیون داخله راجع بحکومت
ابرقو ضمیمه دستور جلسه ۳ شنبه شود

رئیس - اگر وقتی باقی ماند ضمیمه
میشود والا میماند برای جلسه ۵ شنبه

(مجلس موقع ظهر ختم شد)

موتمن الملك

جلسه صد و بیست و سوم

صورت مشروح مجلس يوم

سه شنبه شانزدهم اسد ۱۳۰۱

مطابق چهاردهم

ذیحجه الحرام ۱۳۳۰

مجلس سه ساعت قبل از ظهر

برپاست آقای موتمن الملك

تشکیل گردید

صورت مجلس يوم چهارشنبه دهم

اسد را آقای امیر ناصر قرائت

نمودند

رئیس - گویا ایرادی نسبت بصورت
جلسه نباشد

(گفته شد خیر)

رئیس - صورت جلسه تصویب
شد.

چند فقره لوایح قانونی از طرف
دولت راجع بتقاضای وجه رسیده است چون
راجع بکمیسیون بودجه است بآنجام راجعه
می شود بالفعل چیزی که مطرح است.
بدو مسئله شهریه ها و بعد قانون
استخدام پیشنهادیکه چند نفر از آقایان
کرده بودند و مشتمل هفت ماده بود و در
جلسه سابق قابل توجه گردید بکمیسیون
مراجعه شد.